

Behandelingsvoorstel voor de commissie Water en Milieu

Onderwerp: huishoudwater

Cie-datum : 5 maart 2003

Cie-nummer: 2003WEM16

Procedure: in GS (na Cie. Vergadering) op: onbekend	inspraak:nee
eerdere behandeling in cie: nee	op: -
in PS: nee	op: -

Behandelend ambtenaar: G.A. den Hartogh
Portefeuillehouder: mevr. A. Kamp

toestel: 3454

Inleiding

Aan u is toegezegd om in de vergadering van 5 maart het onderwerp huishoudwater op de agenda te plaatsen. We stellen voor om dan de eerder toegezonden evaluatie van adviesbureau Tauw over het stopzetten van het project Vathorst en ons standpunt daarover te bespreken, alsmede de bijgevoegde notitie over huishoudwaterprojecten in Utrecht met een krantenartikel als bijlage.

Vervolg inleiding op pagina 2: nee

Wordt geagendeerd:

- ter bespreking

Beoogd effect

Inzicht verschaffen in het verloop van de inzet van huishoudwater in Utrecht en de consequenties daarvan voor het provinciale beleid tegen de verdroging. Tevens duidelijk maken in welke mate de provincie een stimulerende rol heeft gespeeld bij de realisering van projecten en duidelijkheid verschaffen over de besteding van de subsidiegelden voor huishoudwaterprojecten en andere projecten die ten doel hebben de winning van grondwater ten behoeve van de drinkwatervoorziening te beperken.

Argumenten

Provinciale Staten hebben in 1998 duidelijk te kennen gegeven de, aanvankelijk veelbelovende, toepassing van huishoudwater te willen bevorderen. Na de in eerste instantie voortvarende ontwikkelingen, hebben zich ingrijpende gebeurtenissen voorgedaan die de kansrijkheid van huishoudwater in feite hebben te niet gedaan. Daarom is het noodzakelijk dat de commissie hierover wordt geïnformeerd en haar licht laat schijnen.

Kanttekeningen

Het Ministerie moet nog een standpunt innemen over huishoudwater hetgeen, volgens de laatste berichten, eind april zal gebeuren. Het ziet er op dit moment niet naar uit dat dit standpunt zal leiden tot andere ontwikkelingen ten aanzien van huishoudwater in Utrecht.

Financiën

Zie rapportage.

Realisatie

-

Communicatie

Er vindt overleg plaats met Hydron en er is een persbericht uitgebracht.

Bijlagen

Rapportage over projecten huishoudwater ca in Utrecht over de periode 1998 tot begin 2003 met als bijlage een krantenartikel dat een beeld geeft van de landelijke ontwikkelingen rond huishoudwater

Projecten huishoudwater in Utrecht in de periode 1999 tot en met begin 2003

Inleiding en doel van de notitie

Als onderdeel van de verdrogingsbestrijding is al in het eerste Waterhuishoudingsplan beleid geformuleerd om te komen tot reductie van grondwaterwinning. Voor Hydron betekende dit een vermindering van de vergunningcapaciteit ter grootte van 9 mln. kubieke meter. Het zag ernaar uit dat de inzet van huishoudwater mede zou kunnen dienen om de reductie van winning te kunnen realiseren. Provinciale Staten besloten daarom in 1998 financiële middelen beschikbaar te stellen voor subsidie aan Hydron voor huishoudwaterprojecten.

Er zijn in het afgelopen jaar veel tegenslagen geweest, die uiteindelijk voor Hydron de reden vormden om de inzet van huishoudwater stop te zetten. De beëindiging van huishoudwater is inmiddels een feit. Deze notitie heeft als doel een afsluitende beschouwing te geven over het provinciale beleid inzake huishoudwater, hoe zijn de projecten verlopen, welke ontwikkelingen zich hebben voorgedaan, hoeveel financiële middelen zijn ingezet, en welke alternatieven er nu in het kader van de verdrogingsbestrijding moeten worden ingezet om de provinciale doelstellingen alsnog te kunnen verwezenlijken. Er is een recent krantenartikel bijgevoegd dat een beeld geeft van de landelijke ontwikkelingen rond huishoudwater.

Provinciaal besluit in 1998 inzake huishoudwater-projecten

Provinciale Staten hebben in september '98 besloten een bedrag van € 544.500 beschikbaar te stellen voor subsidie aan WMN (thans Hydron), ten behoeve van huishoudwaterprojecten en andere projecten die ten doel hebben de onttrekking van grondwater voor de drinkwatervoorziening terug te dringen. Naast een bijdrage aan de verdrogingsbestrijding levert huishoudwater mogelijk milieuwinst op doordat er minder vergaande zuivering behoeft te worden toegepast en het energieverbruik lager ligt dan bij drinkwater.

Utrechtse projecten

In Utrecht zijn diverse grote huishoudwaterprojecten opgezet omdat de situatie hier goede perspectieven bood voor huishoudwater. Vanaf 1995 heeft Hydron voor alle grote Vinex lokaties plannen ontwikkeld voor de levering van huishoudwater en is ook daadwerkelijk begonnen met de uitvoering van projecten. Voorts zijn haalbaarheidstudies uitgevoerd voor de inzet van huishoudwater en minder vergaand gezuiverd water bij enkele andere projecten.

In 2001 zag het ernaar uit dat in 2015 aan ruim 50.000 woningen huishoudwater zou kunnen worden geleverd, dat is ca 10% van het totale woningbestand. Utrecht zou daarmee royaal koploper in den lande geweest zijn. Daarmee zou een besparing van 2,5 á 3,0 mln m3 grondwater zijn verkregen.

De positieve opstelling van het provinciebestuur ten opzichte van huishoudwater, was een duidelijke steun in de rug voor Hydron bij het ingewikkelde proces dat moest worden doorlopen met andere partijen om deze nieuwe optie te realiseren.

Ontwikkelingen vanaf eind 2001

In 2002 zijn de gunstige vooruitzichten van de inzet van huishoudwater ernstig geschaad doordat extra procedures en controles, alsmede extra zuivering noodzakelijk blijken om de risico's voor de volksgezondheid te minimaliseren.

Het eerstgenoemde is naar voren gekomen naar aanleiding van incidenten in met name Leidsche Rijn, eind 2001, waarbij door fouten in het leidingensysteem huishoudwater vermengd werd met drinkwater. Voorts is uit zeer recent onderzoek van het Ministerie van VROM gebleken dat in Leidsche Rijn en Houten een extra zuiveringsstap noodzakelijk is voor het verwijderen van een virus

dat eind jaren negentig is ontdekt. Daarmee is, evenals eerder bij het project Vathorst, één van de milieuvoordelen grotendeels weggevallen.

De extra maatregelen om vermenging van huishoudwater met drinkwater te voorkomen en de vereiste extra zuivering leiden ertoe dat huishoudwater even duur wordt als drinkwater. Voor de acceptatie van de consument dient huishoudwater echter goedkoper te zijn. Hydron houdt een benodigd prijsverschil van 25% aan. Omdat dit niet haalbaar blijkt is de inzet van huishoudwater stopgezet.

Het Ministerie zal nog een standpunt innemen over huishoudwater op basis van een evaluatie van 6 landelijke proefprojecten. Volgens de laatste berichten zal dit eind april gebeuren. Het ziet er op dit moment niet naar uit dat dit standpunt zal leiden tot andere ontwikkelingen ten aanzien van huishoudwater in Utrecht.

Eindbalans van de besteding van provinciale gelden voor huishoudwaterprojecten ca

Tot eind 2001 was een bedrag van € 18.500 verstrekt voor 3 haalbaarheidsstudies. Tevens was er inmiddels € 177.000 toegezegd voor 2 huishoudwaterprojecten. Daarnaast heeft de provincie medio 2002 voor het project Vathorst het voorlopige aanbod gedaan om € 200.000 bij te dragen in de extra kosten voor de zuivering teneinde dit project doorgang te laten vinden. Als dit wordt meegerekend is het totaal aan provinciale bijdragen en toezeggingen bijna € 400.000 geweest.

Door stopzetting van de projecten door Hydron, komen de toezeggingen te vervallen waardoor de middelen behouden blijven voor de provincie. De werkelijke besteding van de beschikbare financiën komt daardoor op € 18.500 uit en er resteert nog een bedrag van € 526.000. In de PS vergadering van 10 februari is al besloten het nog niet bestede en toegezegde bedrag ad € 349.000 over te boeken naar de algemene reserve.

Gevolgen van het stoppen met de inzet van huishoudwater voor de realisering van het provinciale beleid tegen de verdroging

Al in het eerste Waterhuishoudingsplan heeft de provincie beleid geformuleerd om de waterleidingsector ertoe te brengen de grondwateronttrekking te verminderen met het oog op het bestrijden van de verdroging. Doelstelling was en is nog steeds dat de grondwaterwinning in verdroogde gebieden ten oosten van het Amsterdam Rijnkanaal met 9 mln m³ vermindert. In verband daarmee en gelet op de verwachte toenemende behoefte aan drinkwater heeft Hydron aanvankelijk het project OEDI (oeverfiltraatwinning en diepinfiltratie) ontwikkeld voor de inzet van oppervlaktewater. Eind jaren negentig is dit project opgeschort omdat nadere studies uitwezen dat, in veel gebieden met natuurwaarden, de verdroging effectiever is te bestrijden met waterhuishoudkundige maatregelen dan door reductie van grondwaterwinning. Andere redenen voor opschorting waren de hoge kosten van het project en de stabilisering van het drinkwatergebruik.

Hydron heeft toen in overleg met de provincie een ander plan opgesteld om in de periode 2001 tot 2003, de door de provincie gewenste reductie te realiseren. Hierover is een overeenkomst afgesloten. Hoofduitgangspunt voor het plan is voldoende dekking van de verwachte behoefte aan drinkwater tot 2015. Bij de berekeningen daarvoor is uitgegaan van de huidige vergunningcapaciteit vermindert met de reductie en van de inzet van tenminste 2 mln m³ huishoudwater.

Het plan bestaat uit twee hoofdonderdelen. Ten eerste vermindering van de winning op pompstations in Amersfoort met 4 mln per jaar waarvoor ter compensatie grondwater uit Flevoland wordt betrokken. Ten tweede verplaatsing van winningen, tot een omvang van 5 mln m³ per jaar, uit de Heuvelrug naar gebieden in het westelijke deel van Utrecht. Uit een verkennende studie is gebleken dat daar uitbreiding van winning kansrijk is zonder toename van de verdroging te veroorzaken. Daarnaast vindt nader onderzoek plaats in het project VPC (vervangende productiecapaciteit).

Voor het vervallen van de inzet van huishoudwater kunnen twee sporen gevolg worden. In de eerste plaats het realiseren van andere projecten die de winning van grondwater beperken. Hierop wordt in het navolgende kort op ingegaan. Daarnaast kan de nu aangehouden capaciteit in het VPC-project worden vergroot. Dat kan worden betrokken bij het onderzoek waaruit dan moet blijken of dit toegestaan kan worden. Als het onderzoek, tegen de verwachting in, uitwijst dat er geen grotere grondwaterwinning mogelijk is, zal Hydron toch op grotere schaal over moeten gaan op oppervlaktewater voor de drinkwatervoorziening. Ook dat is een kansrijke optie mede gelet op de ontwikkelingen in nieuwe zuiveringstechnieken.

Conclusie is dat het ernaar uitziet dat de bestrijding van de verdroging niet wordt vertraagd door het wegvallen van de inzet van huishoudwater.

Nog resterende projecten

Hydron heeft nog plannen voor andere projecten dan huishoudwaterprojecten, die voor een bijdrage in aanmerking zouden kunnen komen tot een bedrag van naar schatting € 80.000. Het betreft de levering van water bereid uit oppervlaktewater aan bedrijven en het recyclen van water van zwembaden die nu worden gevuld met drinkwater. Maar door de perikelen met het huishoudwater zijn deze plannen vorig jaar niet verder ontwikkeld. Het valt te verwachten dat dit alsnog zal gaan gebeuren. Een provinciale bijdrage zou dit kunnen stimuleren.

Eindopmerking

Inzet van huishoudwater was in lijn van het hoofduitgangspunt van het provinciale grondwaterbeleid dat zegt dat: “geen vergunning voor grondwateronttrekking wordt verleend voor doeleinden waarvoor aanvaardbare alternatieven bestaan”. Inzet vanaf het begin van de uitvoering van de plannen voor de grote woningbouwlocaties was nodig om gebruik te kunnen maken van het schaalvoordeel ervan en de kostprijs op een zo laag mogelijk niveau te houden. Dat betekende dat Hydron zich geen uitgebreide praktijkproeven kon veroorloven. Er zijn wel haalbaarheidsstudies verricht in nauw overleg met terzake deskundige instanties. Op grond daarvan achtte ook het Ministerie van VROM het verantwoord huishoudwater op praktijkschaal in te voeren. Er kleefde wel een zeker risico aan maar gelet op de verwachte voordelen voor het milieu was dat acceptabel te achten.

Uiteindelijk blijkt dat er technisch ook geen belemmeringen zijn om een product af te zetten dat geen onaanvaardbare risico's voor de volksgezondheid oplevert. Maar de prijs blijkt te hoog te worden voor Hydron om door te gaan. In verband daarmee is de stopzetting te zien als een onvermijdelijk iets.

Gelet op de inspanningen die er verricht zijn en de maatschappelijke kosten die gemaakt zijn, valt de stopzetting uiteraard te betreuren. Belangrijk is te kunnen constateren dat het hoofddoel van de inzet van huishoudwater: het bestrijden van de verdroging, er niet door hoeft te worden aangetast. Dit onder de voorwaarde dat de andere mogelijke bronnen voor de veiligstelling van de drinkwatervoorziening tijdig worden ontwikkeld.